

Warszawa, 19.09.2013 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

RPO-735779-III/13/IM

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Pan
Stanisław Kalemba
Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00- 930 Warszawa

szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że jestem adresatem skarg kierowanych przez osoby, które będąc rolnikami dodatkowo, okazjonalnie i w niewielkim rozmiarze podejmowały się wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia.

Zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.), ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy podlega rolnik, którego gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny, chyba że rolnik ten podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Zasady podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia są natomiast uregulowane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). Zgodnie z art. 13 tej ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają zleceniodawcy od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy. Należy wyjaśnić, że w świetle przepisów ustawy, obowiązek ubezpieczenia społecznego rodzi każda umowa zlecenia bez względu na czas jej wykonywania, a także bez względu na wysokość dochodu uzyskanego z tytułu jej wykonania. Taki obowiązek rodzą na przykład umowy zawarte na dłuższy okres (np. pół roku), nawet jeżeli wykonanie tej umowy oznacza pracę przez jeden dzień w miesiącu, a wynagrodzenie jest bardzo niskie, wręcz symboliczne.

Objęcie ubezpieczeniem z tytułu zawarcia umowy zlecenia oznacza wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników, ponieważ ubezpieczenie z tytułu umowy zlecenia w systemie powszechnym ma pierwszeństwo przed ubezpieczeniem społecznym rolników. Należy zauważyć, że wprowadzenie takiej regulacji miało racjonalne uzasadnienie.

Poprzednio obowiązujące przepisy łączyły bowiem obowiązek ubezpieczenia z czasem trwania umowy zlecenia (początkowo na okres 6 miesięcy, następnie co najmniej na okres 15 dni). W świetle obecnie obowiązujących przepisów obowiązek ubezpieczenia rodzi każda umowa zlecenia, a więc nawet jednodniowa. Skarżący podnoszą że podleganie ubezpieczeniu z tytułu krótkich, okazjonalnych umów zlecenia nie zapewnia obecnie bezpieczeństwa socjalnego na poziomie gwarantowanym z ubezpieczenia społecznego rolników.

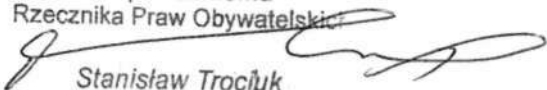
Ponadto powyższa regulacja nie jest skorelowana ze zmianami w przepisach, jakie nastąpiły począwszy od dnia 9 stycznia 2009 r. Od tej daty okresy pracy na podstawie umowy zlecenia nie mogą być zaliczane do stażu rolniczego, wymaganego do uzyskania prawa do emerytury rolniczej. Dla rolników urodzonych po 1948 r., którzy posiadają w stażu okresy ubezpieczenia z tytułu umowy zlecenia oznacza to odroczenie momentu przejścia na emeryturę (brak wymaganego stażu rolniczego), lub też w ogóle brak prawa do emerytury rolniczej (gdy brak 25 lat ubezpieczenia wyłącznie rolniczego). Nie do rzadkości należą skargi na sytuacje, w których rolnik nie mógł skorzystać z prawa do wyboru ubezpieczenia na podstawie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, gdyż w trzyletnim okresie nieprzerwanego ubezpieczenia rolniczego miał zawartą umowę zlecenia na okres obejmujący zaledwie kilka dni. Ze skarg kierowanych do Rzecznika wynika także, że zdarzają się przypadki wstrzymania z mocą wsteczną prawa do renty strukturalnej rolnikowi, który w dniu składania wniosku o taką rentę z racji zawartej krótkotrwałej umowy zlecenia nie spełniał warunku podlegania ubezpieczeniu rolniczemu.

W opinii Rzecznika istnieje konieczność skorygowania obowiązujących regulacji prawnych w tym zakresie w kierunku umożliwiającym rolnikom pozostanie w ubezpieczeniu rolniczym w przypadkach zawierania przez nich krótkotrwałych umów zlecenia. Potrzebne jest także określenie poziomu dochodu z tytułu wykonywania takiej umowy, którego przekroczenie stanowić będzie przesłankę wyłączenia z podlegania ubezpieczeniu rolniczemu.

Przedstawiając powyższe oraz działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w kwestii możliwości podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich